

No 5/6

NOUA

ANUL XI. (SERIA II.)
APARE ODATĂ PE LUNĂ

GENERATIA

BCU Cluj University Library Cluj

NOUA TIPOGRAFIE J. WEISS
Calea Victoriei 29, Bucuresti

ABONAMENTUL

Pentru un an lei 20
Profesorii, profesoarele și studenții universitari plătesc
pe jumătate.

*Cine primesce două numere consecutive,
se consideră ca abonată.*

COPRINSUL:

- 1) Mihail Kogălniceanu *Redacțiunea*
 - 2) Soirées dansantes (Nuvelă) *Căp. M. Kogălniceanu*
 - 3) Plugul blestemat (Poesie) *V. Alexandri*
 - 4) Economia politică în parlament și presă. *Economistul*
 - 5) De mă mai pörtă (Poesie) *Dem. Moldoveanu*
 - 6) Ura (nuvelă) *Ed. M. Adamski*
 - 7) Poveștile din alte vremi (Triplet) *Dem. Moldoveanu*
 - 8) Leșinul *Dr. M. Roth*
 - 9) Eri, ađi și mâine *Georg-Ges*
 - 10) Reforma învățământului (stud.) *I. Catinu*
 - 11) Școla societății (Studiu pesimist) *G. Manolescu-Pereth*
 - 12) Das Leben ist doch schön *S. Sebastian*
 - 13) Zilele babelor. *Dumitru Simionescu*
 - 14) Exilul (Poesie) *Iliescu Gheorghe*
 - 15) Nevasta rea (Snóve) *Din Argeș*
-

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

— Strada Vânătorului 20 prin strada Sf. Apostoli —

BUCURESCI

„**GENERAȚIA NOUA**“

LITERARĂ-SCIINȚIFICĂ

DIRECȚIUNEA UNUI COMITET

De ore-ce cea mai mare parte din abonații noștri plăcă în timpul verei, am scos numerile pe Iunie și Iulie adică No. 5 și 6 într'un singur număr, ca să nu 'i privăm de plăcerea de a avea revista pe ambele luni înainte de plecare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In zioa de 20 Iunie, Mihail Kogălniceanu, unul din fruntași liberali în adevăratul sens al cuvântului, adevăratul patriot român, a plecat pe calea veșniciei, lăsând un gol adânc în inimile românești.

S'a zis, și pe drept cuvânt, că meritele cui-va nu se pot cunoaște de cât după moar te. Toate antipatiile politice, toate prejudițiile, toate criticele și clevetirile de gazete iscate din divergințe de păreri și de idei politice, cad cu totul și se sting odată cu stingerea vieței, iar meritele omului ies la iveală, clare, limpez și îmbrăcate într'un cadru alb curat ca adevărul.

Care jurnal, ce publicație ar fi putut îndrăzni, se ridice un cuvânt clevetitor în fața morței marelui cetățean Mihail Kogălniceanu.

Ca om politic, dânsul a fost superior tuturor politicianilor noștri, căci de și ómení ca Brătianu, Rosetti, frațit Golești și alți sai ridicat până la umeri lui, ca oameni patrioți, ca adevérați Români, ci au făcut'o luptăud la o laltă și sleindu'si forțele împreună, pe când dânsul s'a ridicat numai prin capacitățile sale?

Dacă Kogălniceanu în ani din urmă a părut unora cam indiferent cu afacerile și interesele țărișoarei lui, accasta e ca dânsul, ajuns la adânci bătrâneți, căta să pue umărul numai atunci, când țara se va afla în momente de grele cumpane. după cum a și dovedit'o în atâtea rânduri.

În unire cu toată presa și noi, cei de la **Generația Nouă**, depunem omagieie noastre de adâncă recunoștință și admirațiune, pe mormântul neuitatului român Mihail Kogălniceanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Generația Noua.

MIHAIL KOGĂLNICEANU

SOIRÈES DANSANTES

(Adunări dănuitoare)

La nouă-spre-zece ani ne bucurăm de joc ca de o mare desfătare; dar nu este desfătare în lume care să treacă așa de degrabă la bărbați, și așa de târziu la femei. Imi aduc aminte câte o dată, cu o oftare de părere de rău de vremea ce a trecut așa de iute, în care, a doua zi după un bal, mă sculam la amiaza di, di când: bre, bre, cât m'am înglinndisit de bine.

Și cu o suveniră desfătăcioasă de gânduri mă uitam la rămășițele strălucitei mele tualete, din ziua trecută, ce era împrăștiată în mijlocul odăei, sacșării ceî roșii aruncați pe covor, gălbuii papuci dormind pe vatră ca o mătă ce se încălzește mânușile, minate de coada unui ibric, cliul cel globos rostogolit sub pat, și tacitul a căruia coadă în ziua trecută prin scoborârea sa până la pământ făcea mirarea tuturor babelor, ședeă învăluit pe un scaun. Nu țic nimic de fermeneaua cea roșie care aninată pe ușe semăna la cununele de pipăruși întinse înaintea casei unui bulgar din Huși. Atunci nici o dată nu mă desfătam pe jumătate; apropierea unui bal 'mî deșerta inima de toate micile supurări ce aveam; ași fi luat la joc pe dracul însuși, ași fi sărit de douăzeci de ori pentru un bal la vre-un liac de visterie.

Dacă dimineața gândirea mea neconținută la joc 'mî pricinuia de la logiotatul lascăl vre-o falangă părintească pe talpa picioarelor, seara din potrivă când gașda încântată de înțeleala pasurri'lor mele, mă facea de alergam în dreapta și în stânga, spre a pofti la joc toate bătrânețile ce nu jucau, mă socoteam o persoană de mare importanță înainte damelor, și uitam foarte de grabă neplăcerile de la școala Trisfetitelor saū a dascălului George.

Ah! acum mă duc la bal numai spre a juca rolul pătimitor de bătător de seamă. Picioarele mi se odihnesc într' un ungher, întunecat a sălei, și ca un soldat bătrân invalid, ce 'ș Ianină ruginita sabie la capătul său, asemenea 'mī anin și eū pulpele de bumbac la cerceveaua unei ferestre.

Căci și eū am lepădat elicul pentru pălărie, și purpurii saesiri pentru strîmțit pantalon. Când joc câte o dată mă mișc posomorât ca o cărtiță ce se întoarce. Câte o dată iarăși dic câte o vorbă două la femeile cele, bătrâne, și ele mă împacă câte o dată cu cele tinere. In altele sunt făcut dintr'un aluat destul de mulțamitor, și însușit spre a face din mine un om căruia 'i zicem că est plăcut.

—Plăcut? Ce înseamnă acest cuvânt?... Uu om plăcut;—pentru multe femei este acela care într'un bal joacă tot'd'aun, și nu se odihnește nici o dată; jucînd de o potrivă cu toate cu cele frumoase și cu cele urâte, buu tânăr și de treabă care face filantropie la mazurca spre slujba fetelor celor bătrâne, și care crede că are vre-o îndatorire către gașda ce 'l poștește la bal.

Un om plăcut este și acela care face curte mamelor spre a avea dritul de a o face și fetelor și care are tot-d'auna două mîni, două picioare și o droșcă la dispoziția damelor care n'au nici trăsură nici bărbat, care strînge mînușile, apărătorile și basmalile acestor dame, poartă șalul și umbrela lor, le trimete loji la teatrul frances ca să se mire de frumosul comic al lui Pelier și de țipetele D-rei Jenni. Un om plăcut este și acela care își prăpădește banii de câte ori joacă dest eu damele.

Așa e eă e plăcut acest elegant care spune complimente ce amirósă la apă de mîntă și nu intră nici o dată într'o adunare fără să aibă buzunarul plin de cofetării, și capul de cimiliguri, calamecururi și șsrade, ființă prevenită a fi pișcat de fetițe și a purta băieții pe genunchi. La nevoie omul plăcut spune și câte o istorioră. El este un debitor prețios pentru educația tinerilor demosele, și pentru mănecarea zarzavatelor. El mănăncă multă legumă și nu bea nici cafea, nici vutecă, dar știe foarte bine a tăia la fripturi. Omul plăcut se află mai ales între burghezi sau târgoveți. Am cunoscut până și spiterii cari erau foarte plăcuți. Sunt femei, cari vorbind de acești omenii zic: „Domnul cutare are tot-d'auna o vorbă de ris!“ In ce colți a spiteriei óre au învățat ei așa frumoșe lucruri? acésta nu știu. Dar glu-

mele lor mă bătea la ureche ca clopotul de la Bârnovschî într'o zi de sărbătoare. Mai pune încă și acel răs ce seamănă cu muzica brâștelor.

Și duhurile frumoșe de societate, și jucătorii de șarade în faptă—și mai ales — acei istorisitori de povești fantastice, cari tot d'auna ți se par un tăciune ce fumegă în vatră, și în sfârșit îți pică peste picioare.

În vremea când un duh nebun de vârtej și de foc se apucă de toate capitele și picioarele femeiești, omul plăcut, omul mașină, omul ce jăcă se face o specialitate, o individualitate, o nevoie, el este neapăratul sorelelor, neșugitorean și diecești. Pentru vr'o câte-va pahare de limonadă și de cêi ea își dă cu chiric picioarele; meșteșug prea puțin căștigător, bănturile, reumatismurile și durerile de piept.

Neneacă, zice duceca, P. S. . . cătră naica sa. trebuie să poftim pe A. M. M. . . a cea de pe urmă soră a mătușei mele n'aũ lipsit măcar la o contradansă.

— „Vere să ne adnci cavaleri;

— „ Un cavaler care jăcă să poruncește ca o îngheță, la Felix? el este tovarășul neapărat al scaunelor și al policandruului ce se împrumută din mahala. Apropo de împrumut, am cunoscut un tânăr carele fiind îndatorit de rudele sale să împrumute pentru o nuntă niște argintierii și niște scaune, învăța pe dorost numărul scaunelor, cușitelor și furcalițelor, scrise în isvod. Cavalierul numai să aibă picioare, mâini, o părere sau o măhală de trup cu groși poster'ori, și să fie înzestrat cu o pereche de pintenî lungi ca sulita uriașului Goliat, este plăcut și poftit la toate balurile; și damele care obicnuit sed pe scaun primesc poftirea lui la un joc cu bucurie, și spre mulțumire îi aruncă câte-odată o căutătură dulce prin niște gene afumate de patruzeeci de ani.

Cavalerul are totă voia să iee într'un vals și contra dans din vreme în vreme câte un posmag. Trebuie să'l vezi pe bietul băiat când își scote mânușile și își întinde tremurând mâna pe tablă, și când aũ luat un posmag fără să restorne tabla, lele, cum se trage înapoi în grămadă, ca un câine ce fuge cu un ciolan în gură.

Iată pofta de mâncare—a unui cavaler.

Cavaleri ce nu sunt osteniți, care obicnuit se aud de departe din pricina înrîutului săbiei, cavalerii civili zic, cari intră pentru întâiași

dată în adunări, pörtă neapărat în jiletcă albă, legătură de gât de atlas neagră, și gulerul fracului căptușit cu catifea; de-abia la al doilea său al treilea an al întrărei sale în lume, începe a se deprinde cu pălăria — clacă, cu pantalonii collants și cu papuci cu cătărămi de la Mieuli. Dar atuncea 'i s'a dus blândeța cea dintâi! Picioarul 'i se strică; so ostenește, se odihnește, când joacă alege damele; să de părăză de bătrînețe și de clădiri afumate și jucând stă la gânduri, îndată ce la un loanc-farav va lepăda pe o carte un galben, este prăpădit, și jocul 'i este urit.

Nu 'i va vorbi nimica de strălucitele baluri ce se da în vremea lui Moruz și alui Kalimah, unde se îndesea cea mai bună societate din Iași.

Balurile de atunci nu semănau nici decum cu suarelele de astăzi. Luminăția ce se făcea în ogradă și în ulițele de prin prejur înștiința tot târgul că era bal la cutare și cutare boer. Astăzi de-abia spre încălzirea vizităilor doi-trei tăciuni ard la pörtă, întocmai ca focul din ograda lui Ana și Caiata. Aceiași pompă îngrijită era în lăuntrul palatului. Töte strălucia, töte era destule, vinul și laptele curgeau cum zice scriptura. Gazda ce da balul nu se înjosea la cele mai mici amănunturi a unei contradanse; nu vedea-i alergând în dreapta și'n stânga, spre a scöte la iveală un vis-à-vis (vizavi) la joc, care se ascundea sub perdelele unei ferestre.

În mijlocul balului ușile se deschideau ca prin varga unei vrăjitoare nevăzute și o masă desfătăciösă ce se înfățișa ochilor, sub strălucitele focuri a mi și mi de lumănări, făcea adevărate töte încântările simturalității răsăritene.

Când astăzi es de la o söre burghezescă de acum, cu gura plină de posmagi și de pudniți făcute în casă de un bucătar țigan, și ca'mf aduc aminte de acele nopți strălucite a căror töte lumănările s'a stins, crăz că am visat serbările din Halîma, Balurile cele mari au trecut cu miile lor de lumănări și cu desfătăciösele meseor pentru că sörcöa dansată e-te numai și numai a epocii noastre: ea se întinde de la pa'aturile de pe ulița Copoului, până în armenime, și sub curțile arse. Boierii dieci, negustorii toți dau astăzi sörele dansate. Și pentru ce? O suare dansată se gătește în două ceasuri.

O scripcă, o cobzi, câte-odată și un nai său o daiere, vr'o câteva lavije, patru poponöte într'o odae mărişöră și suarcöa este gata.

Pe urmă niște dulceți cu apă. niște posmagi, apă zaharită și sărată, împodobită cu numele de limonadă, purtată pe tablă din cés în cés. La mijlocul suarelei zamă de ciorbă nunită bulion, saū céiul cu franzelă prăjită își face intrarea triumfală... și apoi să mai vezi acolo cincî-zeci, șese-zeci de voinicî jucând ca niște fericiți, asudând sânge și apă la sunetul cobzei. Remășița șade imprejurul odăei, privește, critică, înenviinteză. Alții jôcă bist saū preferans, vorbind de câte corăbii aū sosit la Galați, și cât se vinde chila de grâu și de pușoiu.

Deci tótă acéstă lume este un adevérat limograd număi că nu'î sărat, alcătuit de pălării de pae și strac negre — de pelerinuri și capele, saū turbanuri stacojii; scriitori pe la sectii, becili pe la divanuri, doftorii de dinți și de caî, spițerii, toți alergătorii de Fforie, toți coconi. Cecónele destul de frumóse, afară de niște figurî de tuțence, a cărora rumenélă para de foc în mijlocul unor fete tinere și frumușele, samănă ca o flóre de mac într'un câmp de nu mă uita, Bărbații vorbesc necontenit trebî, protesuri, dinți scoși și potcóve găsite la caî morți. De la un capăt al odăei la celă-l'alt anzi strigatele lor, lucru fôrte interesant, te încredințez. Ascuns sub umbra deselor marabouts a unei tinere de șase-zeci de ani, îmbrăcată în rochie de atlasă alb cu cordele pempe. ecreetsz și privesc. Iartă'mî vr'o câte-va porteturî. D'întăiū acea tânără persónă al căreia cap este încărcat cu un braț de flori și de spicuri poleite, ca zeița Ceres, fată mare cu peliță palidă și cu zîmbirăa nătocescă, care la vrăsta de opt-spre-zece ani aū eșit din pension, unde aū câștigat tóte premiile clasei sale. Ea a fost unicul fenies din Târgul Cuculuî; ea detifra destul de bine muzica, zagrăvesce înfricoșat trupuri grele: cu tóte aceste talentul sēu cel mai frumos este că are douē-zeci miî galbeni zestre. La ochii mânei acea femeie grósă, rumână, cu părul bălai, cu rochie de catifea albă albastră, și care samănă că mulțumeste cu atâta grație acelor ce'î poftesc fata, Celestina este o minune. Dacă mama și fata intră într'un salon, Celestina intră tot-d'una d'întăiū; la Socola saū la Kopoū trebuie ca Celestina gătită ca păpușa de la feréstră lui Micuci, să se așeze tot-d'anna în mijlocul aleelor și să'și arate ifosul pentru acea să o vadă mai bine trecătorii; a teatru ea se pune tot-d'anna în fața lojei. Dacă cine-va o rógă să cânte o romanță, maică-sa își ea basmaoa și face semn să tacă

toți; ea strigă cât poate „și s'o auziți cum cântă ca un inger!“ Celestina se pune la piano; atunci biata femeie ne mai putându-se stăpâni, se scolă de pe scaun și șede în picioare, d'înapoia scaunului fetei sale, bate tactul, o întovărășește cu jumătatea de glas; apoi ochii i-se mecesc de lăcrăni; are nevoc și plânge, plânge. — Dacă cine-va bate din palme, sau zice brava, bravissima, ea își aruncă brațele împregiurul gâtului Celestinei; biata nenecă, crapă mai de bucurie și de — grăsimc. Măine vei vedea că se duce să facă vizite spre a avea plăcerea de a povesti în toate casele, izbândește fetei sale. Cea-l'altă îmbrăeată cu rochie. pempe, care jocă, sau mai bine care sare cu atâta plăcere, a oătia grnși obrazi sunt așa de rument, care ride neconținut, care puredc înainte tactului șiși împinge cavalerul când sta pe gânduri, este una dintr'acele cărice ai zicem că este o fată bună. Ea se îndopă cu posmagi și cu zaharicale, cu primejdie de ași strica stomacul; vorbește cu gura plină șiși varsă șampanie pe rochie; poveștește cavalerilor săi festiile și siriclicurila ce au făcut la pansion; bufnește de ris când le vorbește și'i strânge de mână când jocă. Intrăbă-o dacă'i place jocul și'i răspunde ca săniglendicește frumușel Franțuzește: je n'amusa joliment, jumătate tuf degrizeta boboc român de trandafir din mahalaua Muntenimei. In tața ei, și spre a face contract negreșit pentru că în toate trebuie contracturi micarate de musa burgezescă din pescărie. împinsă încôce și încolo cu o rochie largă, albastră, presurată cu stele de argint, cu capul ridicat, trupul înapoiat, aruncând căutături dulci suspinând și vorbindu-și singură, având tot-d'a-una chipul ca când s'ar trezi din vis, răspunzând sropșit la toate întrehările ce'i faci, vorbind despre zugrăvelă, și despre poezie, citând pe Lamartine și pe Eliad, pe Victor Hugo și pe Negruți, pe Dómna Tastu și pe Dómna Sâmboténca, și neuitând mai ales să'i spuie că au fost la cea d'întciú reprezentatie a pieselor: Le fort l'évêque, și un de plus și că la cel de pe urmă examen de la pansionul C. au descoperit o greșală în cuvîntul dascalășului nemțesc. Ea este tot-d'a-una rău încălțată și degetele i sunt pline de cernelă.

Sora sa Indiana este un volcan ce fumégă pe gunoiiul răpei Privighetorei; ténera artistă de cea mai mare nădejde: ce se gătește la cap à la Ninon, cu o feronieră pe frunte, când se îmbracă ca o jucătoare pe fringhie, când se învește într'o tunică ateniană, când cântă și își întorce glasul în rulade, se pune ca D-na Malibran și

vorbește tot-d'a-uaa cu un accent italian ce sémână limbei vorbite în șatrele de pe malul Bahluiului, Vezi și aceea mare palidă ce se uită la cavalerii cei frumoși cu ochi mărunți; ea șede în toate zilelele trei césuri în feredeu, mistnește dimincă câte un roman, și séra se îmbată de amor la melodramele teatrului francez. Dă-mi voe să nu'ți vorbesc de demózela de cincî-spre-zece ani, demózela clasică a balului, silită să jöce cu toți tinerii și pișicari ce se află la sóre și care 'ți răspunde cu grație la toate întrebările ce'i faci, cuvintele franțuzești ce au învățat la pension: *Oui Monsieur — Non Monsieur — Monsieur, vous êtes bien bon — Monsieur, je ne sais pas...* Vorbire tare și felurită, și cu totul plăcută.

Huți îi vorbi.

Nici de cochetele cele mici de șépte ani, pe care nenecile lor le îmbracă cu rochii scrobite la gât, și le duc în sórele cu oondție că n'or dormi pe scaun, c'or fi cu minte, cu n'or cere zaharicale. Nici de mii alte specialități femecești ce găsesc mai în toate sórelele dansante.

Femeile măritate care iubesc, a șegui cu holtei...

Acela cere în vârsta de patru-zeci șt cinăi de ani pórtă în sin un cap de cup, ca să rămăe tot-d'a-una tinere și drăgălașe.

Acela care 'și întrăbă necontentit cavalerii.

Acele care zic: soțul meu este Fforie. Acele a căroră bărbat este căpitan tērg sau notar de șalgăi. Acele care amirósă a livant, ce pórtă gulere cu falduri când au un gât slab și lung ca a cucuvarelor. Sau scurteicile cu ochii boldiți ca a racului nu mai în proporția ochilor de bou, expresie omerică. Sau temurile de grăsime încărcate de diamanturi care sar sub policandru ca un balon, asudă de la cap la picioare, și zic necontentit: „Este de mirat! nu's ostenită nici decum; ași juca totă nóptea fără să mă ostencesc.“ Și femeile sulimenite care jöcă peste patru-zeci de ani.

Și fetele de tret-zeci de ani care nu mai jöcă... de cât ca să facă plăcere altora. Mai ales să te ferescă sântul inger de gazdele care vin de te apucă până și din odaeă cărților.

Ei bine! Ce! nu jöci? faci tare rău.

Sau încă:

D-le Plcte-lungă, trebuie un vizavi. Ai bunătate de poștește pe cu-

cóna cea cu rochie reșie și cu turban alb, care n'a jucat încă nici decum în asta séră.

Of! Of! să te ferească Dumnezeu de damele cu rochiți roșii cărorora trebuie să le faci pomană, o contradansă. „De foc, de sabie, de rochiți roșii, de răsboiul între noi de turbane albe, de ciumă, de Ali Tebeli Pașa de Ianima“. Ziceam încet aceste puternice cuvinte, când eu colțul ochiului zării pe gazda casei ce venea spre mine. Făcui ca corăbiile când vede că se ridică o furtună, mă trăsese spre liman scoborâm valele. și mă pusei cu figuranta în etac unde era așezate mesele de joc.

Un toc bun aroea în sobă, și în odac era un aer mai curat de cât în sala danțului. Mă uitai la patru protreturi urâte și rele, puse în cadruri frumoase; lucru ce mă făcu să mă gândesc la femeile cele bătrâne, care se culcă în crevături negre și se acoper cu o catifea neagră, pentru că eu atâta mai mult să se vadă albeața obrazului.

În vremea ce facem așa în mine fisiologice gândiri „la banc, la banc“ strigă unul din jucători.

Bine cuvântatofie numele Domnului zisei apropiindu-mă de masă; arunca un iermelic.

— Kat pui pe carte?

— Iermelicul întreg.

— Nu se primește mai mult de cincizeci de parale pe cartă! Atunci mă uitai și văzuți că tot banel era de o rubia tăeată și de un sorocovăț și jumătate borteliți, și că toți jucătorii pontonisa cu câte un pușor.

În viața mea nu m'am aflat în fața unei figurii de bancher așa de nemulțumitoare. El ținea cărțile, ca un armășel sabia naintea porței temniței.

— O ce joc înfricoșat! Strigă un gros și gogoman care se îngrășase pe la divanuri cu punga mai marilor gogomanii ce l'însărcina cu pricinile lor.

Aduți aminte că era un banc o rubia și un sorocăvăț și jumătate. Înfricoșat joc!

Momița mea de bancher carele avea cum se vede darul prevderii câștiga neconteuit. Iermelicul se duse, și altul; De la bătrâni nu'și aducea aminte cine-va să fi văzut în casa ceea atâta bani pe masă și în bușunare.

— Gađda mi-aŭ spus acum că ar dori să nu se mai joace atâtea bani în casă ei, 'mă ȑicea un prieten a casei, cu ochelari albaștri, arele cum se vedea era uniț cu bancherul....

— Ei bine, it răspund ș'apoi?

— Apoi imi ȑice ceva mirându-se, fă-ce'ți place, de acum nu'mi pasă. Mi-am împlinit însărcinarea.

— Dacă gađda socotește că jucăm prea scump ȑice momița de bancher, püindu-și în buđunar iermeliei mei, pastao ou vrea, să ȑică ea să jucăm sau suler.

— Nicı eü ȑise altul.

— A! câtă galonul, strigă un al treilea și rămasei singur la masă în primejdie că după ce am prăpădit, apoi să fiu silit de slugi să plătesc și cărțile.

Norocire că cee cu galonul intră în iatac. Töte fetele săriaü pline pline de bucerie. Șirul trecu repede dinaintda mäa și intră într'o tindă strımtă și întunecösă ce ducea... la bucătärie.

— Dumneđeule! strigă stăpăna casei, sārind de pe scaun mi-aü stricat ceștele.

În adevör auđisem un mare vuet: Ahha grasa bucătärița venea în liniște prin tindă cu o tablă plină de cește cu ceș, și dänțuitorii o împinserä așa de frumos încät fără voia ei făcu un pas franțuđesc vestit numit, *rond de jambe vertical*, așa de repede încät tablaua și ceștele sburarä în bucăți.

— Nui nimica, nui nimica... reȑicea un sfert de cés pe urmă gađda care eșă roșie ca sfecla din tindă cu töte aceste. Ahha aü avut un galon frumñsel imi ȑice un vecin încântat să facă un calamburg și nu m'ași mira dacă mäne biata fată n'o fi silită să plătescă ceștile.

— Dacă'i așa, au gând să fac o suptscriptie în folosul ei.

— Cum te duci d-le

— Mă cule tot-d'a-una de vräme

— Ai fi-mi viđa-vi pentru viitörea...

— Cu neputința sunt ostenit.

— Dar nai jucat?

— Pardon la începutu suarelei.

— Așa este.... dv. contredansa, cu fata d-nei A. și cu demusela Celestina.

— Eești prèbun, d-le că'mi ai numărat contredanscele.

— O nu le-am număret cū, moncher dar Sărdărăsa... gađda 'nsuși care im ȃicea dinioră. „Ce! căpitanul nu jõeă, ore 'i bolnav?

Aū jucat numai d-na contredanse. Apropos trebue să căștigī la banc?

— In adevăr, ești curios să 'mī faci o asemenea întrebare, după ce me-ai luat toți banii:

— Cum ai prăpădit? imī pare fòrte rēti, parole de honneur... Ei bine moncher, cređi pòte că căștig mult... Am pierdut patru-ȃeci de parale, im addvēr sunt tot-d'a-una nenorocit la cărți.

— D-le, am cinste să'ți poftesc nopte bună.

Fui silit să rēmēi încă o jumătate de ceas ca să 'mī aflu man. taua ce o găsiī im sfârșit adormită ca o momie im mijlocul uoēi mari piramide de blane și șalupuri. Intr'un colț a tindeī mă făcui ca ne vedeam pe un fashionable de mauvais ton,—unul dintr'acei păpușeri ce 'i întâlnești pe ulița și prin cafenelile cu plete luugi până la coate cu barbă de țap, cu doi coți de postav roșu legați la gât, cu jilecā gālbenie a la republicain, cu o manta lelecie scurtă până la genuchī, mă făcui să zie că nu 'l vedeam cum îți punca călțunī de bumbac albaștru peste călțunī de mētasc, jos slugile dormiaū. Fui silit să 'mī deschid singur poarta. La ușa nu era nici o droșcă. Ulița era deșertă și tăentă. Fânarele aruncaū o lumină palidă și slabă. Iașit seamănă ca o biserică mare vėzută la lumina crepuscului.

Ajunseī acasă pe jos, și dormii bine.

— Viī tare târziū, ziseiū a doua zi femeēi care 'mī făcea im toate zilele patul.

— Apoi coconoșule mă rog să mă erți. Veci c'am făcut astă noapte cășligcele, și asta se întâmplă numai odată im an.

— Te-ai veselit bine?

—Ca o împărăteasă. Slugile boierului Curcă aū avut voe să dea o horă, și am fost poftită și eū, imtr'o odae mare im beci, unde am jucat toată noaptea, Era o mare adunare și tare fruoms. Bărbierii, cojocarii, croitorii bacaliī, tot omenī de treabă și cu stare Boeru Curcă a dăruiit pentru masă șese-ȃeci lei, și pentru ce aū mai trebuit plătit slugile am jucat până dimineață când s'aū stins luminările și de aceea, te rog să 'mī dai ertare dac' am venit așa de târđiu. Nu-ī nimica jupăneasă; și eū am petrăcut noaptea la un bal.

A ! D-voastră sântעי boeri aũ trebuit să fie tare frumos.

—Hm! ȕisăi în mine, pișcându'mi buȕele, dacă vr'o dată voi scrie istoria Sărdrescei A... nu voi da-o s'o citească jupăneasa din casă

Căpitan, **M. Kogălniceanu.**

(«*Alb'na Românească*».)

PLUGUL BLESTEMAT

Poesie înădită de V. ALEXANDRI.

I

Vecină cu moșia bogată și domnescă
Se 'ntinde o câmpie mănósă rězășească
Pe care o pândesce tiranul domnitor
Cu poftă nesățiosă, cu ochiu adunător.
El vrea ca să 'și cârpescă hlamida aurită
Cu sdreanța sărăciei de vécuri moștenită,
Dar' nu vrea rězășimea s'e-'i vênđa-al ei ogor,
Căci e legat prin sânge pămêntul de popor.
„Nu vrea?” răcnesc Voda: „prostimea înțețită
Ridică ađi din țernă ființa-i umilită
Și îndrăsnesce-a-'și pune voința 'n fața mea?
Să aște dar' ce-'i vrerea, atunci când Domnul vrea!”

A doua ăi o ceată de arnăuți călare,
Incungiurând pe Vodă, pășesc preste hotare,
Și ca să tragă-o brazdă, aduc un mare plug,
Unealtă de hrăpire cu șese boi în jug.
Câmpia 'n nesciință lucesce verde 'n sóre
Dar' un fior de jale pătrunde ori-ce flóre,
Și via ciocârlie cântarea 'și-a curmat
Și zarea se întinde c'un nor întunecat.

II

Din capêtul câmpiei începe plugul rece
Să tragă brazda négră pe locul unde trece,
Și pajiștea atinsă greú geme ne 'ncetat
De-a fi 'n jumătățită prin ferul blestemat....
Vêzduhul se resună de chiote de ură
Și plugul lasă 'n urmă pe verdea bățatură
O rană lungă, largă, din care amărit
Se 'nalță în cer blăstemul pămêntului hrăpit.

Și tot înainteză plugarii.... când deodată
 O falnică Româncă în cale se arată,
 Frumôsă, tristă, 'naltă, pe frunte cu ștergar,
 C'un prune goluț la sinu-i, pășind măreț și rar,
 Ea vine și în față cu boii se opresce,
 Din ochi aruncă fulgeri, apoi așa grăesce:
 „Vrei să ne perți tu, Doanne, avutul strămoșesc,
 „A! dacă nu ai tēmă de trăsnetul ceresc,
 Na! ți să trecă plugul pe-al meu copil de fașe,
 „Ca să-ți rămână 'n lume pomină ucigașe!“
 Ea dice și depune odorul lângă boi...

III

Minune! Ceî din frunte, plăvanii amândoi,
 Cu ochi plini de blândetă spre dânsul capul pleacă
 'L mirôsă, el ride și ei—nu vor să trecă!

„In lături!“ strigă Voda și glasu-î răgușit
 De chiar pacatu-î crâncen se pare 'nădușit
 Ear' falnică Româncă pe sinu-î alb crucește
 A sale brațe dalbe, obrazu-și desvelesce
 Ș'adauge în mândric: „Mai bine mort de mic,
 „Decât s'ajungă 'n lume prin tine un calic.
 „Dă! Tragetți brazda, Doamne, să 'ngropi dela olaltă
 „Alătura cu pruncul mărirea ta înaltă!

Năpraznic atunci Vodă c'un biciu cumplit de foc
 Lovesce 'n boi să i mîc, dar boii staū pe loc,
 Și fac pentru copilul o caldă înfașare
 Prin aburti ce ese din deasa lor suflare;
 Ear' ciocârlia 'ncepe cîntările-a-și urma,
 Și mama în uimire începe-a lăcrima.

„Muiero!“ strigă Voda turbat. schimbat în fiară,
 Pieri decî și tu pe brazdă și pruncul teū să piară!“
 Cumplit el se repede,—dar' n'a făcut doi pași
 Și eată că tufarii se mișcă a — vrășmaș
 Și eată că s'aude un glas de răsbunare,
 Și eată că se vede o glôtă 'n fuga mare
 Venind cum vine smieul pe aripî iuți de vînt,
 Cu o falcă sus în ceruri și alta pre pămînt.

„Răzeșii sunt! răzeșii!... Fugiți, periți cu toții,
Păcatul vă ajunge, neferi și Domn, voi hoții,
Răzeșii în urgie s'apropie de voi,
Ca să vă pue în juguri, să dați plugul 'napoi!'
S'aũ dus neferi și Vodă! ear' zarea se deschide
Și glóta strigă: Oarba și copilașul rîde.....

Paris, 1 Decemvrie 1888.

ECONOMIA POLITICA

IN

PARLAMENT ŞI PRESĂ

Lipsa aprópe completă a cunoştiinţelor economice şi financiare se resimte pe fie care zi.

Pornită pe o adevărată cale, aceea a dezvoltării forţelor sèle productive, România simte o mare nevoie de specialiştii, cu cunoştiinţe solide, mai în tóte ramurile de activitate socială. Acéstă lipsă, de altmintrelea, nu este tăgăduită de spiritele serióse.

Puţinii bărbăţi cari se îndeletnicesc cu rezolvarea cestiunilor economice şi financiare, improvisaţi economişti şi financiari pentru anumite ocaşii, sunt departe d'a fi la înălţimea misiunii lor; de óre-ce ei nu posedă nici măcar primele noţiuni ale Economiei politice şi financiare. Exemplele sunt numeroşe, din nefericire! Aşa, în Parlament, spre exemplu, unde mulţi din acştii dişi „specialişti,” cu pretenţii mari dér lipsiţi de sciinţă, în loc ca se aducă un contingent de binefăctóre lumini, răspândesc întunerecul; de unde rezultă că intervenţia lor aduce mai în tot-d'una nefolositoare perturbaţi cea ce de altmintrelea, este natural şi inevitabil!!

Răspândirea bunelor principii economice şi financiare este

o evidentă necesitate atât pentru aceia care agitâ cestiunile economice prin presă cât și pentru toți aceia care represintă interesele materiale ale Țerei în Parlament.

Décă atât uni cât și cei-lalți ar căuta ca să răspundă acestei imperiose necesități, adică décă ei ar fi mai citiți, ar urma ca se fi mai circumspecți în interesul națiunei multe din vitalele cestiuni de a căror soluție atárnă vitorul ei economic și comercial.

Ar fi, așa dér, mult de dorit, ar fi chiar oportun ca toți aceia cari se găsece în asemenea delicate posiți se sé studieze m ai d'aprópe sciințele economice și financiare. De altmintrelca, bunele manuale de Economia politică și financiară (vorbesc nu mai de manualele francece) nu lipsese. În Francia economiști de mare valóre publică mai în fi-care an micé tratate séú principii de Economie politică, al căror studiú aprofundat ar îndruma pe mulți spre bine și numai atunci țera ar profita din discuțiile lor, după cum lesne se póte pricepe.

Un alt isvor de unde s'ar putea lua un capital de solide cunoșcințe ar fi și Presa economică, dar la noi nu póte oferí acest avantajú; căci revistele speciale ce avem sunt slabe. Scrise de ómenú ignoranți, adică fără sciință și fără artă, în ora presentă ele nu pot face de cât réu publicului care ar căuta sé se adape din aceste veninóse isvóre. Mai am óre nevoie ca să le enumer? Fíind-că vorbesc numai în tesa generală mă opresc numai aici. În acéstă direcție ar fi bine ca sé se lucrede, și aceia cari ar reuși ca sé fondeze o seriósă revistă, după modelul revistelor străine, ar aduce un mare serviciú cestiunilor economice, țerei.

Iată ce avem de dis în privința eșecurilor zilnice ce primesce Economia politică

Consiliile ce am dat pot servi de o potrivă jurnaliștilor și deputaților, în fine ómenilor noștri politici, cari, cu toți, în dese împrejurări nu dau probe d'a fi aprofundat bunele principii economice și financiare, în numele cărora ei sunt obligați să agite cestiuți cari privesc interesele colective.

Economist.

DE MĂ MAI POARTĂ...

*De mă mai pörtă și astă-đi gândul
Spre-acele vremi, de noi departe,
E să-mi arate vecinicia,
Care de-acuma ne desparte*

*Căci scris ne-a fost amëndurora.
Să ne trăim în de noi dorul,
Să n'ascultăm cum povestesc
A noastră dragoste isvorul*

*Și să nu scim că 'n mieđul nopții,
Când în văzduh plutesce luna,
A noastră dragoste o plânge
Și ađi ca și în tot-d'a-una.*

*. . . . Ci totuși a vieții mele
Veți fi de-apururea stăpână,
Minune dulce cu ochi negri
Și-așa catifelată mână.*

Dem. Moldoveanu.

U R A

D-lui *Maz Reiniger* în semn de prietenie.

Cele din urmă raze ale sórelui își răstrâng strălucirea lor aurie, peste vârful albit de zăpadă al depărtatului Ural.

Pe d'asupra apei, mii de licăriri și scînteiri iaă, când culorile opalului și ale topazului—când acele ale smaraldului. Vîntul face să se cletine trestia înaltă ce acoperă malul Donului și în pădurea vecină, crăcile dezbrăcate de frunze, lovindu-se, scot un sunet sec ca și când arborii și-ar spune povești din vremuri uitate.

Nu departe se află tabăra cazacilor din întiul regiment, cari și-aă întins corturile acilea. Din corturi se aud cîntecele lor greoaie și jalnice, cîntece prelungi și pătrundătore ca un vers de dor.

Sórele a apus și stelele încep a se ivi una câte una pe cerul senin și luminos. Jos în vale, un cîntec nou răsună—mai înteiă încet, rugător, duios apoi accentele-î devin mai tari, mai pline, mai energice apoi neînfrîmate, sălbatice. Osiep Stefanovicî este acel care cîntă a-céstă aric ciudată.—Iel jelește pe fratele seă.... Și cazacul sprinten de la pólele Uralului, încă știe și póte să iubescă. Căci Vladimir Stefanovicî—fratele lui Osiep—a iubit pe frumoșa Viera Marianovna cu tot focul mistuitor și nemărginit al unei inimî de două-zeci și trei de ani. Dar frumoșa Viera era logodnica fratelui seă Osiep. — Cei doi frați se urău.

Iei slujiaă în același regiment, dormiaă în accia-și casă, dar nu vorbiaă nici un cuvânt între ici.

Când Osiep, care iera cel mai mare—sta înaintea frontului și dădea porunci, Vladimir își mușca buzele și devenea galben ca un mort.—Dar era ostaș și se supunea *Vahmaistrului*. Ochiu-î încruntat era întunecos și asvârlea fulgere de mînie asupra fratelui fericit — însă el se stăpănea și era liniștit.

Pizma neagră îi sfișia inima și i'amețea creierul pe când în vine, sângele-l ardea ca focal.

Regimentul popășia în *Karanjorsk*, un sat sărăcăcios de lângă muntele Ural, unde locuia Viera. Vladimir își petrecea tot timpul său, lângă calu-i pentru care-avea o adâncă dragoste ca orî și ce cazac.

— „Frate-mieû Osiep te la drăguța lui, ȕicea Vladimir către micul său cal Huțul, ieû n'am drăguța— și te am numai pe tine, Huțulanche, fiind că deh!!.. Viera nu mă iubește. Cunoști tu pe Viera, fata cu costița de aur? Șade jos lângă fântăna, unde te adăpi tu tot d'auna.

La fereastra ei cîntă privighitorea, ochi ieî strălucese ca două diamante și grunadul ieî iese mai alb de cît ȕăpada din vârful Uralului... Ai auȕit-o tu vre-o dată cîntînd cînd frate-mieû Osiep se află lângă dînsa?“

„Nu ți s'a părut ore că auȕi un dulce gîas de înger?“

Huțulule, Huțulenco— de ce sunt ieû singur, singurel în lume; de ce n'am pe nimeni?“ Calul îl privea cu ochi săi cei ecspresivi și și redăma pe pîeptul lui Vladimir, capul lui cel deștept.

— „Ai plînge tu ore Huțulenco, dac'ași muri ieû?“

Veȕi tu așa vrea să fiu mort de tot.

Atunci purdahica astă de inimă nu mi s'ar mai bate și n'ar mai trebui să mă mai gîndesc.

Nu ți se pare Huțulule că numai cugetarea ie dragostea?

De sigur. Ieû mă gîndesc pururea la Viera Marianovna“..

— Vladimire! strigă Osiep care venea acasă în acest moment, mine ie duminică, vino la cărciumă.

Viera vrea să jôce cu tine .

— Vrea să jôce cu mine *Kolemeica**) așa cum mi-a făgăduit întrebă ie l cu gîas amar? m'ă făgăduit ie și inima sa, pe care ți-a dat-o ȕe!..

Pentru întăia-și dată de cîte-va luni de ȕile, cei doi frați își vorbeau unul altuia.

Veȕi ȕise Vladimir cătră calul său veȕi cum plēcă... dar ie tot vrea să jôce cu mine *Kolemeika*.

1) Un joc rus.

Veni și ziua de Duminică; țera o di rece cu ger și țăpadă, dar cu cerul senin. In cărciumă era mare chef Kazacii petreceau cu libovnicele lor și printre ței țarim și pe Osiep cu Viera.

— O să vie ore îl întrebă ȳea?

—Nu știu răsunde țel răstit,-dar ce-ai tu cu prostu acele?
Dĩnsa ze roși ea sfecla.

— Tu nu'l poei suferi după cum văđ, cu tóte astea țel țe fra-tele tãu!

—Nu-mi vorbi de țel, țise Osiep necăjit; te iubește.

—Vladimir Ștefanovici țuă iubește? întrebă ȳea încet.

La aceea-și clipă se auđi o detunătură. Toți alergară afară. Luna tocmai răsărise, cĩnpul strãlucia în mantoa-ı albă și luminóșă.

Lĩngă șapron se ینگhesuia mulțimea.

Un cađac tĩnăr și frumos sta ینگtins pe țăpadă, țear lĩngă țel se află un cal.

Animalul ținea capul plecat ینگtr'un chip jalnic și lĩngea obrađul Kađacului ینگtins pe jos, din ale cari tĩmple se strecura picături calde de sĩnge cari ینگroșea țăpada.

Nu fu cu putĩnță nimãnuı să depãrteđe culul, de lĩngă cađacul Vladimir, care se ینگușcase.

Ed. M. Adamski

POVESTILE DIN ALTE VREMÎ

(TRIOLET)

*Poveștile din alte vremi
Mă farmecă atât de mult...
Cu-a ta guriță blând rechemă
Poveștile din alte vremi.*

*Să mi le spuî fără să te temi
Căci știu frumos să le ascult...
Poveștile din alte vremi
Mă farmecă atât de mult.*

Dem. Moldoveanu.

LEȘINUL

Se întâmplă adesea în viața de toate zilele, că unii oameni sunt mai mult aplicați a avea atacuri de leșin, sau că uneori, chiar alți oameni, dintr'o cauză oarecare, pe care o vom expune mai la vale, sunt cuprinși de leșin, în cât în iuteală nu se poate avea numai de cât un ajutor medical la îndemână, ast-fel că îmi pare nemerit a face cunoscut primele ajutóre, ce trebuie, până la sosirea unui medic:

Sub denumirea de leșin (syncopă) înțelegem o părăsire subită a puterilor omului, ast-fel că fața devine palidă, picioarele nu te mai țin, ești coprins de amețelă, perți cumpetul și cași în fine jos, de aci înainte nu mai știi de tine.

Care este procesul fiziologic ce se petrece în organism? Iată! Dintr'o cauză oarecare, cordul (inima) în contracțiile se începe a se slăbi, încet, încet, până în așa grad în cât din această cauză el nu mai ajunge a arunca în spre creeri o cantitate suficientă de sânge; prin urmare din cauza lipsei de sânge a creerului survine amețela și pierderea cunoscintelor seú leșinul.

Causele cari provócă slăbirea contracțiilor cordului sunt multiple. O pierdere abondentă de sânge prin rănire, sau la femeii, în urma facerilor grele, sau în urma bólelor îndelungate cari au sleit forțele într'un grad înaintat. Mai vine apoi persoanele cari sufer de lipsă de sânge din firea lor (anemie idopatică). Apoi mai sunt o altă serie de leșinuri provocate prin influențe nervóse seú morale (sufletesei); așa este la femeii isterice, ș'apoi în urma unor vești triste, sperieciuni, ș. c. l.

Leșinurile de regulă n'au urmări periculoase pentru viață; dar nu trebuie să se uite că în unele casuri, prin neglijență sau greșeli s'a vădut urmând chiar mórtea; căci leșinul în sine deja este o mórte aparentă; prin slăbirea contracțiilor cordului ea se apropie d'ur mo-

ment fatal și dacă această slăbire se accentuează, cordul stă și acesta este morțea. Din fericeire aceste cesuri sunt rari.

Primele ajutóre: Din expunerea ființei leșinului reese chiar în parte și primul ajutor. Am vădit că cordul se slăbesc într'atât în contracțiile scele (bate foarte încet) în cât nu mai este în stare a arunca cantitatea necesară de sânge spre creeri și prin urmare perderea cunoscințelor.

Va să dăcă, cel d'ântăiū lucru este a culca pe cel leșinat, în mod orizontal, adică a-l culca cu fața în sus, chiar e bine ca capul să fie puțin mai jos, sau fără pernă. — Prin acesta se înlesnesc sângele din cord a curge spre creeri. Câte o-dată numai această simplă procedare e de ajuns ca să revie cel leșinat. Il veđi că colórea feței începe a se roși, omul deschide ochi și suspină. El trebuie lăsat cel puțin un pătrar până la o jumătate de oră în această pozițiune.

Pe cât de simplu, pe atât de important este acesta. Cu toate acestea veđi pe cei mai multi, din nesciință, sau că și perd capul, alergă în dreapta și în stânga, alții se căznesc din contră a ridica pe leșinat cu capul în sus (ceea-ce e foarte vătămător), iar alții îl cîmpese de nas, de urechi și câte alte de febul acesta; în loc să'l pue cu fața în sus, să'l desfacă de haine cari supără respirația, precum vesta, séu la femei corsetul și să deschidă ferestrele. . -

I. Dacă leșinatul, după un minut de repaos în stare orizontală, tot nu și-a revenit în fire, trebuie a-l stropi cu apă rece ca cu un duș, pe obraz, o-dată, de două ori.

Acest procedeu simplu este puternic, Boluavul imediat face o inspirație adâncă și deschide ochi. Dușul rece pe obrazul leșinatului este conform cu sciința fiziologică.

Înadever, în obraz se termină un nerv simțitor, care vine din mēduva spinărei, de la partea ei de sus și aproape de creer; dar tot din această parte a mēduvei mai rēsare și plēcă și un alt nerv care conduce respirația. — Când apa rece a căđut repede pe obraz, iacă ce se întēmplă: Nervul simțitor din obraz este iritat sau sgîndărit; el iea sgîndărirea și o trece repede la nervul care conduce respirația, iar acesta provócă tot așa de repede o mișcare în organele ce conduce, adică în respirație. În definitiv se face o inspirație profundă. Acest mecanism fiziologic se face ca prin telegraf și cu o iuțcală și mai mare. Cine nu scie ce adâncă inspirație face ori ce

om când este stropit cu apă rece pe față. Când popa botéză copiii aceștia, dacă plâng, își trerup plânsul ca să inspire adânc. Așa se întâmplă și cu un leșinat.

Bolnavul de îndată ce este stropit, face o adâncă inspirație, prin această camerile inimii se deschid mai tare, făcând o cantitate de sânge mai mare să intre, apoi inima se contracta mai energetic și trimite mai mult sânge spre creeri. A turna însă apa cu grămada asupra leșinului, nu este bine, căci îl expunem la răceli, udându-i hainele peste tot.

III. Sunt însă unele casuri unde aceste două măsuri nu ajung, sau dacă ele rechiamă pe leșinat pentr'un moment, acesta recade mereu în leșin. Aci e vorba de acele persoane cari în adevăr, sau au perdat prea mult sânge, sau sunt de felul lor foarte anemici.

Acelora să se dea un păhărel de cognac vechiū, sau rachiū, sau în fine ori-ce bătură alcoolică s'ar găsi la îndemână, chiar vin negru încălzit:

Alcolicele în aceste cazuri efectuază tot în chipul apei reci stropită pe obraz. În adevăr, îndată ce alcoolul a venit în contact cu nervul din mucosa stomacului, el produce o iritație care se transmite tot prin măduvă, însă mai cu sémă asupra nervului care îngrijese cordul. Prin urmare e lesne de înțeles că în chipul acesta cordul se mișcă mai bine și repede cu mai multă putere sângele la creeri.

Tôte aceste măsuri sunt primele ajutóre până la venirea medicului. În multe casuri ele ajung fără a mai avca nevoie de medic

Dr. M. Roth.

ERI, ASTA-ZI, MIĂNE

Eri, doream să fug de lume și să mă duc în singurătate unde nimeni să nu mă știe de urma mea. Poate departe de falșitatea și de vorbele banale ale celor ce mă 'nconjoară aș mai uita trecutul, — aș fi mai fericit, — ... și doream să fiu atât de sigur în cât nici *ea*, — dacă aș fi fost vre-una căreia să'i pot spune ea, — să nu fie lângă mine. Și poate uitând trecutul și plectisit d'atâta singurătate să mă întorc iarăși în mijlocul furnicarului ăsta ce'i zice *lume*.

Astă-zî însă, când am găsit ființa, cărei-a să'i pot spune *ea*, aș dori tot singurătatea, — însă o singurătate întunecoasă, — și atunci când *eu* și *ea* vom fi departe de sgomotul și de falsitatea societăți, așa vrea ca lumina să nu mă vie nici o dată și poate plectisit d'atâta :..... întuneric să mă întorc iarăși în singurătatea ce o doream *eri*. —

Măine, când voi vedea ce-a fost *eri* și ce-a fost *astă-zî*, — când voi vroi să mă întorc în *lume* sau în *singurătăți*,... poate, nu voi mai putea, dacă ghiarele trimisului vieței eterne îmi va scri pe frunte :

„*Ai dorit singurătatea*“.

REFORMA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Temelia societății moderne este învățămîntul public. Fără el, civilizațiunea n'ar egzista, și am fi încă în stare de barbarie.

Cum stăm la noi, în această privință? Iată o întrebare pe care mulți ș'au pus-o, nici unul însă n'a rezolvat-o.

Cinci miniștri, ai Justiției publice, au venit până acuma cu o reformă a sistemului învățămîntului, — necunoscută defectoasă așî, însă, cinci ministere au căzut fără ca legea să se îndrepte.

De aci, se poate vedea, cât de arzătoare este chestia, și cât de împărțite sunt ideile în această privință.

Și, adevărată pricină, e că nici unui din miniștri și din legiuitori n'au intervenit măcar adevărata soluțiune.

Vom căuta noi să o dăm, și declarăm de la început că sistema propusă de noi, va răsturna din temelie, toată actuala noastră clădire numită „*Învățămîntul Public*.”

Atât timp, cât această reformă, va fi considerată de o utopie, vom rămîne tot în starea tristă a semi-barbariei de așî, și vor mai cădea poate încă multe ministere, fără a se pune capăt chestiei. Avînd o sistemă rațională de învățămînt public, vom ajunge a deslega fără zdruncinare, marea problemă socială care rode și zguduie societatea modernă, și a cărei deslegare, este fatală și inevitabilă.

Cauzele care rezidă ca isvorul relelor în actuala sistemă a învățămîntului se pot determina ca: pricina razețirii populației rurale, cea mai numeroasă și deci cea mai interesantă pentru nație; pricina relelor raporturi econo-

nice față cu statul și cu individul. Pricina vișielor ce conține însuși învățămîntul actual în sine:

Acestea sunt pricinele fundamentale care trebuiesc a fi reformate, sau mai bine îndrumate către altă cale, mult mai fericită.

Și repet, cât timp se va orbăci încă în trunchierea sau adăugi ceva la corpul sistemii actuale, fără a fi înlăturată cu totul întreaga și ultimă sistemă, uimic nu se va face, pentru a pași cât mai departe către idealul țintit de învățămînt. Se înțelege, mai sunt încă multe alte pricini de a doua mână, care contribuiesc încă la mărirea renlui, dar pe acelea le vom aminti în dezvoltarea celor trei puncte. Tratăm azi punctul I:

Satele noastre.

Dacă cutreerăm țara în lung și în lat, de la munte la mare, vedem că pe o suprafața foarte întinsă populația este din cele mai rare, în raport cu a altor țări civilizate. Și, pentru că avem obiceiul, să numim foarte adesea România, drept Belgia-Orientului, se înțelege — vom aminti că în acea țară, pe o porțiune de teren de a patra parte din România, locuiesc tot atâtea sufletele ca la noi. Adică, dacă la noi, pe un kilometru pătrat avem un locuitor, în Belgia avem 4 locuitori pe kilometru pătrat.

Și, ce mai vedem la noi? Comunele sunt subîmpărțite în sate și cătune, care se întind pe o rază de o poștă sau două chiar, și care au de centru un alt sat or cătun, unde este rezidența tuturor acestora, și împreună alcătuiesc Comuna.

Ce vedem în Belgia? Sate mari de câte 8—12000 de locuitori, toți la un loc, neresipiți pe o întindere așa de mare ca la noi. La noi sunt orașele măricele, acele care cu acest număr de suflete. Iată dar, de o dată o fundamentală deosebire în constituirea noastră administrativă, ca să fie așa, și a Belgiei. Și ceea ce acolo a fost determinat împrejurări economice la noi se putea face pe

cale de organizare a țării, prin oficiul statului, cum s'aun făcut în unele părți, în Ardeal.

Și, nu e de ajuns atâtă, însuși satul său cătunul este așezat pe o întindere nepermisă de nici o lege a bunului simț, dacă acesta ar fi dictat la constituirea satului său cătunului. Fie-care casă așezată pe câte un vârf de deal sau o coastă de munte, și care pe unde e trăsmit în cap, care pe unde a avut un pcticel de loc, fără ca autoritatea comunala să intervină, a pune capăt acestei desordine, care împedică cu desăvârșire aplicarea legilor, supravegherea averii cetățenilor, și contactul des și atât de neapărat al populațiunei rurale.

Apoi dacă accasta se întemplă într'un sat, apoi ce idea trebuie să ne facem de satisfacerea nevoilor de tot felul ce întemplină locuitorii, risipiți pe o întindere așa de mare cum am spus mai sus, pentru-că abea se poate forma o comună! Legea sanitară și sforțările medicilor de a îmbunătăți starea ticăloasă a țăranilor noștri sub raportul higienii și al sănătăței, rămân nule, fără absolut nici un efect.

Pe o întindere așa de mare, i-ar trebui doctorului să viziteze o plasă întreagă, vr'o șease luni, dacă ar sta să vade și să îngrijească pe fie-care bolnav din fie-care casă de om, fie cătunul asvêrlit cine știe peste ce coline, ori în ce văgăună. Legea obligativității învățămîntului rămâne neaplicată și neaplicabilă, iar ori-ce încercare de aplicare a ei, este absurdă.

Poliția rurală este un cuvânt scris pe hârtie, în cazul de față.

Aplicarea legilor și regulamentelor, imposibilă.

Controlul și statistica și mai imposibilă.

Iar când e vorba de bunele moravuri și cunoscințele folositoare care ar trebui să ia naștere și să se desvolte în sânul oamenilor, nu poate fi nici pomeneală, când ei se vîd și trăesc așa de răslefiți, sociabilitatea nu există.

Trebuie s'o mărturisim că suntem cu desăvârșire barbari, tot ca și acum o mie de ani, la țară, asupra țera-

nilor noștri, politica, civilizația, constituirea statelor și societății moderne, nu simte parte de loc, parte atîta cît pișca un purice.

Pe cînd, ce s'ar fi întîmplat, dacã statul, cînd a înproprietat pe țeranî, ar fi format comune mari ca în Belgia, dacã i-ar fi silit a deveni sociabili atunci, am fi în adevăr azi la nivelul lumini moderne, generația viguroase ce ar fi fost azi; ar fi oameni civilizați, iar nu sîlbaticii cum sunt, de mulți nu știu nimenea mai sus de două-șeci mai ales femeile, și nu aũ absolut nici o idee de orîce principii de viață.

Medicina, atunci ar aduce ródele sale bine-fácătoare și nenorociților de țeranî, cari pot fi tratați de rușine față cu orașeni; învățămîntul ar fi satisfăcut, administrația n'ar mai fi neputincioasă și arbitrară ca azi, societatea desvoltată fatalmente ar fi dus după ia tot cortegiu sîu de imbunătățiri morale și materiale.

Se va zice cã împrejurări economice, nu ar fi permis această concentrare. Nu e adevărat. În Ardeal în părțile de pe lângă Bistrița, încă tot așa era precum și înî afirmă cei dupe acolo, și statul a schimbat. Potrivii acum v_e rog o comună romănaescă de acolo cu una d'la noi; supt orîce raport și veți vedea cine v_a rămăne în pagubă. Ași fi putut desvolta mai mult aceasta primă chestie, dar colónele sunt mici și caut să m_e opresc.

Inchei deci, cu principiul cã populația noastră rurală, caută să fie concentrată toată, pentru ca controlul, statistica, administrația, siguranța publică, raporturile economice, sănătatea publică, starea de barbărie, să fie îmbunătățite radical, pentru ca apoi, obligativitatea învățămîntului să fie satisfăcută, fără absolut nici o dificultate și cu folos public.

Ioan Catina.

„ȘCOALA SOCIETĂȚEI“

(STUDIU PESIMIST.)

—~~~~—

Esti încântătoare! O să fi regina balului. Nimic nu-ți lipsește. A!... uitasem diadema, cu ea am să încununez frumusețea ta. Nici nu mă așteptam ca talia să-ți vie așa de bine... Imi pare rău că nu pot merge și eu s'aud esclamuările de uimire ale bărbaților; sunt sigură, că o să lipsească puțin să nu izbucnească în aplause, — și câte și mai câte complimente nu-ți făcea aceea ce îngrija de toaleta ei.

Și avea dreptate, căci pe lângă toaletă, avea și o figură de acelea rari: expresive și cu trăsuri frumoase. — Atunci mergea pentru prima oară la bal, atunci Lelia se avânta cu copilărescu'i suris pe buza în societate, — In *Scoala Societății*, — în valorile ei,.... în valori dulci și în valori amare: unde găsești oameni buni și oameni răi, caractere tinere și ipocrite, femei inocente și desfrânate, — în școala societății: unde meritul e plăvălit în noroi și ignorantul nemulțumit cu poziția lui înaltă: calcă meritul în picioare — Și pentru ce? Pentru-că are bani, pentru-că aurește gura și argințește busunarul conducătorului căruței, conducătorului țerei, pentru ca pe spita unei roți să fie scris și numele lui, — Să aibă un titlu, să aibă casele deschise înaintea lui, să aibă puterea d'a amoști graiului omului ce ți-a prăpădit ani cei mai frumoși ai tinereții, reșfîind bibliotecile și când s'ajute o droaie de frați flămânzi, două brațe subrede ale mamei sale: să fie zdrobit fără milă de omul fără simțimăn, — de omul ce n'a respectat omenirea. De omul ce nu s'a închinat de cât Banului și unei glorie oarbe,—dacă nu prin fapte cel puțin prin titlu. — Iată Societatea în câte-va cuvinte; — dar ce zic eu, — căci d'abia îmi arunca ochii într'un colț al salonului și întâlnii atâtea miltre... dar când iai observa pe toți...? N'ai avea

trebuință nici să întrebî cine e... toți facă parte din lume... dacă pot numi lume: reunirea viciilor. Toți sunt vicioși, toți sunt egoiști și să te mai încrezi în lume: în *bărbat* și în *femeie*.

Mă coprinde groaza când mă gîndesc că Lelia intra în salon, în lume... mai are două pași și voi vedea pe fața tuturor ipocrisia prin complimentele lor... ea esită, parcă știe ce o așteaptă, — nu! iat'o intră...!!!

Un murmur neînțeles se aude: e el de admirație ori de ură?...

A!... ce frumoasă e! Mă miram că de ce balul era așa de trist, — ne lipsea Regina. Eă nu o cunosc, — o să fie peste puțină să apuc să dansz cu ea. — Ce fericit ași fi cu ea. — Ași lua-o fără nici o zestre. Ce ochi! ce talie!... Și fel de fel de vorbe îmi sbârâiaă pe la ureche de la un cărd de officeri și de tineri din dreapta mea. — În stînga ce s'aud: Vai! n'are nici o noimă diadema aceea popotată pe o coafură așa de înaltă. — Se cunoaște ca d'abia a scoso din pension: pantofi aū aceași culoare cu rochia. — O să se împedice... ce înțepată umblă. — Și cum se strîmbă când salută. — E nesuferită... îmi face rēu... plec.

Și nu se mai termina nemulțumirile și defectele găsite de păloul de femeî. — Și credeți că era vre-una care să nu fie de aceeași părere? Credeți că era vre-una care să spue adevărul ca Lelia e frumoasă; ba încă, cea mai frumoasă din bal? Nu!... Căci așa e Societatea, — așa e femeia. Aruncați nēvodul în valurile lumii și găsiți'mî una care să fie sinceră, găsiți'mî una care să fi simțit singurul și sincerul amor; scris în legile naturii...? De geaba căutați! de geaba vē trudiți mîntea și vē obosiți despiciând valurile; acelea aū perit de mult din societatea noastră. — Bărbatul s'a instruit prin bărbat s'a formalizat după femeie; dar femeia nu s'a instruit prin femeie nu s-a formalizat după bărbat: — ea s'a născut cu vanitatea, cu egoismul, cu perfidia și... mai știu eū câte asemenea defecte nu se coprinde într'o singură vorbă *femeie*.

Spiritul de conservare a perit din ea, acuu vrea să dictezel să planeze asupra tuturilor: — cu riscul victēi sale și chiar cu a onoarei. Ce-i pasă ei de scandaluri, nu este ea inconjurată de toți nu'i e destul să spue o vorbă pentru ca gloata secolului rătăcit să ajungă la crimă pentru ea? Ce-i pasă dacă în urmă nu lasă de cāt victime. Așa e fantasia femeii: — „ține capul sus, nu se sfieste de

nimeni și rîde-plînge, se intristează-surîde: se schimbă după voce pentru-că să peardă pe cel ce crede femeia cum trebuie să fie pe cel care-și sacrifică averea, onoarea pentru ca în urmă să fie disgrățiat. Și ce disgrăție fără motiv! — Greșitu-ia bărbatul de 'l urăște în așa mod nedemn?...

Nu cred, și tu bărbate, tu care ești emancipat, pentru-ce ești tinere de două-zeci de ani așa de slab. — Nu ți'e destul trei-sprezece ani în flacărele focarului de lumină și vrei să te arunci în alt focar; în focul de desfrânare: în brațele femeii? Nu poți, ești tânăr, aruncate, dar cruță copila de seama ta, cruță pe nevinovată; calcă însă în picioare pe femeia ce și-a călcat cuvîntul zis înaintea altarului. — De câte-orî te culci, adormi cu ura pe buze și când vei vedea ce e femeia, când vei suferi din cauza ei, atunci s'o faci să sufere. Nu o bagă în seamă, vorbeștei rece, cu ură, cu displăcere despre ea și atunci uităte în ochii ei:... o să citești alt-ceva de cât: *Invinsa, imi voi răsbuna. Nu pot... îl iubesc.* Și să crezi că atunci te iubesc. — Acum să fugi de ea, acum te apropii de prăpastie, îți va fi peste putință să mai resisti, — sovăești, — și o dată ce ai cedat ea și-a realizat dorința, — e sătulă, — și amar ție de răsbunarea femeii lovită în amorul ei. Cât m'am depărtat de subiect! unde mă dusesem cu gândirea și unde am lăsat pe Lelia...? A! iat-o, joacă, dar cum s'a schimbat...! Cum se avânta par'că e de când lumea prin saloane! Ia perit roșeața din obraz, — începe să'i cadă câte-o floare,.... câte-o floare, de la centură,.... d'abia mai poate ține în brațe cadourile și ce mulțumită e...!!! Pleacă!... se uită când la cadouri, când la bărbați;... aruncă cu dispreț ultima floare ce'i mai rămăsese par'că vroia să zică:... *pe mâine, domnilor, pe mâine.*

Intr'a seară Lelia făcuse atâtea progrese în cât, a doua zi plutea în valurile Societății.

Nu e de mirare, căci suntem spre sfârșitul secolului al XIX-lea.

EXILATUL

*Ah! amară e viața când ești singur, părăsită,
Când departe d'a ta țară, de părinți ce 'i ai iubit
Îți petreci a tale zile în amare suferinți,
In dureri, nenorocire și în lacrimi ferbinți.*

*Când departe d'a mea țară, p'un străin de tot pământ,
Numai am nici o scăpare, de cât numai în mormânt,
De la tine dómne dulce de la tine astă-zi cer,
Ca umila-mă rugăciune, să ajungă pîn' la cer.*

II

*Ah! dómne dă-mi viață să mă revad odată,
Să-mă mă revedă părinți și patria mea natală,
Să mă răsuflu un aer ce răsuflamă odată.
Să-mă uit nenorocirea și sórta mea fatală.*

Iliescu Gheorghe (Bertonom).

Das Leben ist doch schön

Vai! ce frumoase sunt și nopțile de vară.

Nu știu cum, dar parcă simți așa o înduioșare, un gol când vezi luna asta plină, foile de viță așa de argintate și adierea asta de vânt ce parcă te însufletește.

Nu ți se pare și duminică tot așa?

Andrei nu răspunde nimic.

Mari se uita la el lung așteptând parcă o vorbă bună; dulce un zâmbet mai vesel, care să-i dea să înțeleagă că nu mai e supărat.

Dar Andrei tăcea și cu pași leneși mergea lângă densa de-alungul cărării de nisip, ce se 'ntindea sub bolta de viță.

Mergeau așa de aproape unul de altul așa de încet că păreau că se va opri în loc.

Amândoi mergeau înainte, cu pași leneși; duși pe gânduri, el cu ochii 'n pământ și cu mâinile la spate, ea rupând una câte una foile unui trandafir cel avea la pept.

Nu-și mai spuneau nimica.

Ajungând în fundul grădinei, Mari se așază pe o bancă de lemn.

Mari, îi dăse dânsul, e târziu de ce nu te duci să te culci?

Nu mi-e somn, îi răspunde ea.

Dar poți că dumnéta voești să te duci unde-va--dute, te rog, n'ași vrea ca de politețe să stai cu mine, când poți ai ceva mai bun de făcut. — Afară de asta ai stat totă ziua acasă.

Dute, nu vreau să fiu eu pricina.

Te rog, să nu crești așa ceva, unde mă'și mai putea duce la ora asta, e două-spre-zece trecute.

— Atunci dacă ție somn dumitale culcăte.

Andrei nu răspunse nimic și așezându-se pe bancă lângă dânsa rămase cu ochii ațintiți pe cer, cu capul resemat de copacul de la spate, privind cum luna trecea leneș și palidă, întretăiată din vreme în vreme de câte un nor subțire.

Din spre grădini, vântul aducea până la ei accentele întretăiate și dulci ale vre unei romanțe. sau sunetele reze și tari, ale vre-unui galop sau marș.

Ce noapte frumoasă își dăcea Andrei în sine, privind cerul ne-mărginit și presărat cu atâtea stele; ce o fi având de o fi supărat pe mine își dăcea Mari privindul pe fuuș.

Dar în același timp vântul aduse până la ei o parte dintr'un vals.

Amândoi se uitară unul la altul.

Das Leben ist doch schön, nu este așa Mari?

— Da, valsul care îți place dumitale, îi răspunse dânsa.

— În adevăr e foarte frumos. E cel dintâi vals pe care mi l'ai cântat la pian.

— De cine-e?

— Cum nu ști?—E de Ștraus.....

— Da?.....

Și amândoi cădură iar pe gânduri, pierduți parcă într'o lume de visuri, din care n'ar mai voit să iasă.

— Ști dumnéta ce va să dăcă *Das Leben ist doch schön*, îl întrebă Marie?

— Nu, răspunse Andrei, nu mi-ai spus nici odată.

— *Das Leben ist doch schön* va să dăcă e încă frumoasa viața, și Strauss, când l-a scris, a cătat să pue într'însul acele accente, care unind în duiosia cu vioiciunea, să te facă să simți și să crești că în adevăr e încă frumoasă viața,

— Mă miram eu de ce asta seară valsul mi-a făcut reu.

— Reu? îl întrerupse ea.

— Da, reu, pentru că astă seară mai mult ca ori și când, viața nu'mi putea pare așa de frumoasă.

— Și de ce? îl întreba Mari.

— Pentru că... am și eu motivele mele.

Mari nu mai dișe nimic.

Se nita la el cum sta cu capul rezemat de banca cu fruntea puțin încrețită și cu ochii visători, urmărind stelețele sclipitoare de pe 'ntrînsul cerului, gândindu-se cum ar putea face să'i spue și că de ce e așa de supărat.

— Andrei, îi dișe ea din nou — care sunt motivele dumitale?

— Ce motive?

— Cum, ai uitat? valsul.

— A! de ce am diș că ați viața nu poate să'mi pară dulce?

— Ei da — îi răspunse dânsa și mai ales...

În același timp amândoi se sculară după bancă și se uită unul la altul.

Poarta grădinei se auți scârțain.

— Vine cine-va, dișe Andrei.

Și amândoi o luară la fugă pe sub boltă de viță. Se opri tocmai într'un colț al grădinei unde se ascuseră sub un nuc bătrîn. Rămaseră câte-va minute ca muți, uitându-se unul la altul.

— Tu ai auțit ce-va Andrei? întreba dânsa.

— Nu, dar tu.

— Mie mi-s'a părut că te chema tușica pe tine.

— Ce ideie, mama doarme dusă. Tu n'ai fost mai de vreme pe la ea?

— Ba da îi răspunse Mari, tocmai se culca, m'a întrebat de tine, dacă te-ai dus d'acasă. — I-am spus că te-ai culcat.

— Să știi, că ne-am speriat de giacă.—Hai să mergem binișor pe lângă uluci, să vedem dacă e cine-va.

Amândoi eșiră din umbra nukului, mergînd în vîrfurile deștelor prin iarba verde și oprindu-se din când în când, ca să vade ce-va.

Mari îl ținea cu o mână de braț iar pe cea-laltă și-o pusese în dreptul inimei ce bătea cu putere.

Tocmai ajunsese îndreptul unui cireș, când se aude un fășiet de frunze. Andrei se trece lângă uluci, pe când Mari se lipi pe dânsul.—El o coprinsese pe după talie, pe când ea cu capul rezămat de umărul lui, se uită printre frunzele de viță să vadă dacă nu cum-va vine cine-va.

Rămaseră așa câte-va minute, când de-odată Mari începu să râdă.

— Uite ce proști suntem, țise dânsa, ne-am speriat de giabă, nu veți e Hector.— Vai, cum îmi bate inima, ea uite, pune mâna, și ea'i lua binișor mâna și 'i-o puse în dreptul inimei ce bătea cu putere.

Mari stătea încă lipită de Andrei, pe când dânsul o ținea de talie, uitând că cu câte-va minute mai 'nainte erau supărați.

Mari se uita fix la el, și apoi lăsându'si ochi dragălași, îl întrebă: *Das Leben ist doch schön*, Andrei?

Andrei zâmbi și nu răspuse nimic.

— Nu mă săruți? întrebă Mari.

Andrei se uita puțin în ochi ei și apoi buzele lor se lipiră dulce, pe când Hector îi privea curios.

— Acum, țise Mari, te rog să'mi spuți de ce mi-ai fost înbufuat toată țioa.

— De ce... îi răspuse Andrei, crești că n'am avut de ce...

— Da, ai avut... Ei, și ce ai avut...

— Ce scrisoare citei ați lângă pian, când eu eram în sală? Crești că nu te-am vădut?

— Da? Ai vădut? reluă Mari, zâmbind, uite ce citeam, o scrisore pentru d-ta de la un domnișor ce te poftea astă-seară la o petrecere și eu fiind-că nu voiam să te duci, nu ți-am dat'o.

Andrei lua scrisoarea, aprinse un chibrit, se uită la ea și apoi sărută din nou pe Mari.

— Și eu, țise dânsul, credem...

— Ei, ce credeai?... Urăciosule...

— Credeam... Și buzele lor se întâlneau din nou ca să-și mai dea un sărutat dulce și lung cât o vecinicie.

Apoi cu pași repezi, trecură pe sub bolta de viță, eșiră din grădină, trecură binișor prin curte să nu facă sgomot și pe când urcau scara din dosul casei, își mai detere un sărutat.

Trecură în vârful degetelor prin coridor, până ce ajunseră în dreptul odăei lui Andrei. — Mari îi întinse mână și el o săruta, zicându-i noapte bună.

Ușa se deschise încetinel și pe când Mari dispărea în întunericul galeriei, Andrei îi șopti, trimitându-i o sărutare: *Das Leben ist doch schön.*

S. Sebastian.

ZILELE BABELOR

(STUDIŪ)

Totă lumea cunoște legenda, acestor zile și de aceea nu e nevoie s'o spunem noi aici; și cu atât mai mult nu trebuie să facem acest lucru aicea, cu cât explicațiunea ce vom s'o dăm este științifică; iar nici de cum din domeniul poveștilor.

Am făcut însă uz de simplul cuvânt legendă, numai pentru a reaminti că: dacă aceste zile se socotesc de la 1 la 9 Martie, apoi aceasta nu este o socoteală științifică ce provine numai din legendă. În mod științific numărul acestor zile este mult mai mare. Pentru a fi însă în legătură cu înțelesul cuvântului vom înțelege și noi prin Babelor cele nouă zile de la 1 la 9 Martie. Se va vedea, că după explicațiunea dar însăși ele sunt, precum sunt și în realitate, mai multe,

Ziua de 9 Martie este pentru noi, trecerea de la iarnă la primăvară; pe când în emisferul austral este trecerea de la vară la toamnă. Până la această epocă fiind mai cald în acel emisfer către al nostru, ast-fel că nouri ai venit aproape continuu în spre emisferul nostru, menținând iarna formată.

Aceste scurgeri ce nouri continue, negreșit că vor avea loc și în aceste ultime zile de viață ale iernei, când suntem aproape de 9 Martie, când soarele prin urmare este aproape de a-și face trecerea prin punctele equinoțiale, de pe helicea australă pe helicea boreală, după care va sta mai mult pe orizontul nostru de cât orizontul austral.

Cum însă cauze esteriore (provenind din acțiunea solară) vin chiar în timpul iernei să modifice starea anotimpului, aducând și zile frumoase (cu soare); tot ast-fel și încă în mai mult cuvânt, se vor produce către această epocă de aceste modificățiuni și la intervale destul de scurte, comparativ cu cele din timpul iernei.

Și am zis cu atât mai mult cuvânt; căci către această epocă, intensitățile temperaturilor medii în cele două emisfere sunt aproape egale și sunt într-o continuă gălceavă, căutând a se întrece una și alta. Așa dar starea atmosferică va trebui să varieze zilnic și nu ni-se părea nici decum extraordinar, în această ipoteză, dacă azi ninge și mâine plouă! sau în fine dacă de dimineță ninge și după amiază plouă! Aceste dese modificări, însă, au loc negreșit atât înainte de 9 Martie cât și după această dată șidacă admitem un fel de simetrie a schimbărilor față cu această zi apoi imediat sunt tem conduși a număra încă nouă de asemenea zile după 8 Martie, ast-fel că ținându-ne de strictul absolut, scoatem numărul acestor zile egal cu cel puțin 18.

Acum rămâne se explicăm în mod lămurit cum se produc modificățiunile sus zisă. Cum însă acestea nu sunt alt-ceva de cât miniatura marilor modificățiunile la intervale mari în durăta unui anotimp, vom explica stabilirea timpului frumos (zile cu soare) în timpul iernei, și menținerea acestui timp pe mai multe zile precum și schimbarea în timp iernos. Prin aceasta ne vom face o dublă datorie: I) vom explica tocmai acele întâmplări pentru cari-am fost conduși a forma o nouă, dar simplă, ipotesă a anotimpurilor și II, vor fi de sine explicate zilele Babelor.

Sntem în toamnă. Cerul se acopere din ce în ce de nourî, fie veniți (în mare parte) din cel-l'alt emisfer, fie formați pe aici. Prin această continuă acoperire se formează, în parte superioară a atmosferei, pături din ce în ce mai groase și mai dese, până ce ajunge de constitue o pătură homogenă și compactă, prin care inbutul soare nu ne mai poate trimite blândeșle și blondele sale raze și nici noi nu-l mai putem vedea, dulcea-î și dătătoarea-î de viață, față. Dar aceasta nu-l descurajază pe el, nu-l face să se miște, mai cu violență ca până acum, nu-l face să schimbe de purtare, și blând și răbdător, după o experiență de atâte mari de secole, așteaptă timpuri mai nemerite ca să-și reia în posesiune dreptul lui ca să-și îndeplinească misiunea lui față: atât cu pământul nostru cât și cu toate cele-l'alte pământuri cerești din sistemul nostru planetar.

Dar de când scrim noi aici, o fi trecut toamna că doar n'o fi așa de lungă ca să nu se mai isprăvească și de aceea din una în alta să presupunem că am ajuns în iarnă.

Accasta admite într'o primă considerațiune, că pătura homogenă de mai sus-formată a ajuns destul de groasă și este într'un fel de stare, pe care prin analogie, s'o numim de saturațiune, adică este într'o stare ast-fel că nu se mai alimentează cu nouri din cel-l'alt emisfer, iar din emisferul nostru nu mai are-cum. Dar dacă acésta, pătura tratéză cu refus nouri din cel-l'alt emisfer aceasta negreșit nu însemnează că în cel-l'alt emisfer nu va se forméză nouri; din contra se forméză fiind, tocmai timpul căldurilor acolo; dar acești nouri formați rămân să vagabondeze în atmosfera acehă emisfer.

Pe măsură însă ce înaintăm în timp, acești nouri se înmulțesc începe a scobori și temperatura acelor emisferi și nouri se resolve în ploii și ast-fel se ved cum iaă naștere ploile de vară într'unul din emisfere.

Să revenim la noi. Temperatura emisferului nostru merge mereu descrescând și se produc acele răceli simțite foarte dese ori la noi pentru care e și dicitórea:

E frig de crapă pietrele:

Răcelele de temperatură până în așa grad, resultă de mai sus că au atunci când masa homogenă de nouri au atins maximul lor de densitate.

În acest timp, masa acésta, lînțoliul acesta de nouri se condensează necontentit și sub o influență (necunoscută încă) oare-care se resolvește în părți în nouri ce se despart de masa întrégă și încep a vagabonda prin atmosferă. Acești nouri sunt nori de zăpadă și de aceea am dis că iaă naștere sub o influență necunoscută. Acésta resolve a păturei acésta, e de ajuns a se începe într'un singur punct, pentru-că imediat neobositul soare să știe să profite de acest moment, pentru a ne mai arăta din când în când că nu l'am perdut și că el caută să ni să arate cât mai des.

Transformarea acésta a lînțoliul nouros în nouri independenți unul de altul, și cari vor vagabonda prin atmosfera emisferului nostru, se face în mod continuu. Cum, însa mulți d'între ei cad pe pământ sub formă de zăpadă, resultă că acești nori se împuținez cu timpul, lînțoliul întreg a fost deja distrus prin formațiunea lor și ast-fel rămâne cu cerul, dacă nu descoperit cu desăvêrșire, cel puțin de-ajuns de descoperit ca sórele să nu fie împiedecat de a ne trimete razele sale.

Când toate acestea aũ loc, negreșit cã curenți în spre cel-l'alt emisfer cãtre al nostru se vor fi format așa cã nourii din acel emisfer ar trebui sã vinã sã reformeze imediat lințoliul desființat și ast-fel sã reintrãm imediat în zilele frigurose. Am observat, însă, mai înainte cã în același timp, în cel-l'alt emisfer, este epoca ploilor as-fel cã de și curenții s'aũ și format, nori neexistând n'aũ de unde veni în cantități mari ei pe măsura ce se vor forma acolo vor veni aici. Ceea ce face ca timpul frumos țile cu sóre sã fie de o duratã mai lungã de cum ne-am aștepta ceea ce se și petrece în realitate.

Din acésta se vede imediat, cum se face, de avem timpĩ ași schimbãcioși pe cursul unũ anotimp și cum timpĩ frumoși nu sunt o exceție pentru iarnã, dupã cum nici timpĩ urĩți nu sunt o exceție pentru varã.

În momentul când seriam acestea am fost înformați cã cine-va ne-ar fi acuzat cã n'am ținut cont de *de legile vînturilor*. Acésta ne a mirat fôrte mult cãci nu știm carĩ ar fi alte legĩ ale vînturilor de cãt singura și generale regulã: / Central University Library Cluj

Vînturile, iaũ naștere în atmosferã de când se produce rupere de echilibrul (atmosferic între douã punte.)

Acum, însă, vine negreșit întrebarea care este cauza acestei ruperi de echilibru?

La acésta iatã ce vom rãspunde: D-nu Gariel în Fizica sa, sub titlul *Monuments generaux de l'Atmosphère* pag. 431, dã ca cauzã: O drumare de aer, o diferențĩ de presiune între douã punte.

Dumitru Simionescu

NEVASTA REA

(SNOAVA)

După ce 'i-și mântui toate daraverile în târg, un țeran se întorcea acasă. Mergând pe o uliță, în dreptul unei porți fu atras de nisce vaete; ca ori-ce curios opri căruță și se uita să vadă ce este, ce s'a întâmplat. Cum aruncă ochii, vădu pe o femeie care 'și bătea bărbat; vedând aceasta și numai putându'și opri supărarea, di-se:

— Aoleu! nu ești pe mâna mea, căci ți-ăși arăta eu să'ți bați bărbatul.

Femeea, auđind vorbele acestea, lăsa pe bărbat se duse la țeran și îi spuse:

— Măi române, eu vreau să mă scap de bărbatul meu, ia-mă și pe mine în satul teu, ca să'mi gădesc vre-un rost.

Românul cum e el bun din fire, o luă în căruța sa. Merse ce merse și spre seara ajunseră în sat. Venind noaptea, femeea di-se țeranului:

— Ingăduie-mă să stau la tine în casa vre-o două, trei zile până m'oiu rosti și eu.

Țeranul, după ce se înțelese cu femeea sa, o primi în gazda pentru câte-va zile.

Femeea nu făcea nimic, ședea toată diulica fără să dea mâna de ajutor în casa; trecu ast-fel o di, două, trecu și a treia și femeea tot nu'și găsise de lucru. Nevasta țeranului, vedând pe femeea streină că nici nu se gândesce la plecare, o chema și'i di-se:

— Ai spus ca să te primim în casa noastră, vr'o trei zile până te-ai rosti, trecură toate trele și tu nici nu te-ai mișcat din casă; să faci bine să pleci.

— Am să plec eu din casă, îi răspuse femeea streină, eu sunt nevasta lui și nu plec de loc, tu să faci bine să pleci.

Nevasta țeranului, cum auți aste vorbe nesocotite, se făcu foc, și se duse la bărbatul seii de-i dișe;

— Cum ți-ai adus nevastă de la târg, și o ții în casă fără să'mi fi spus măcar...

— Eu, nevasta... răspuse țeranul mirat.

— Da tu; căci femeea acea ce-ai adus-o tu, când i-am spus să plece din casă, mi-a spus ca eu să plec, căci e nevasta ta, să faci bunătate s'o gonești cât mai de grabă, căci de nu, ai să vezi ce are să se întâmplă.

Bietul țeran, supărat peste măsură de purtarea femeii pe care o găzduise atâta vreme, îi dișe restit:

— După ce te-am îngăduit să stai în casa cât ai poftit, ved că în loc să pleci, vrei să dai pe nevastă-mea afară din casă, și dicit că mi-ești nevastă...

— Păi ce, acum tăgăduesci, îi răspuse femeea, nu m'ai adus pe mine de la târg și mi-ai spus să-ți fiu nevastă? Să nu plec din casă pentru că faci așa.

— Să pleci îți dicit.

— Nu plec.

— Nu pleci?

— Iacă nu.

— Pleacă, îți dicit, căci aduc primarul.

— Uite, nu plec, măcar să aduci și pe mama primarului. Desperat țeranul se duse să aducă și pe primarul ca să dea afară pe aceea femeie. Totul fu în zădar. Nimic, nici autoritate, nici primar nu putură face pe femeie să plece. Cu nici un chip nu se mișca din casă.

Țeranul, vedând că cu puterea în deșert se încercase s'o gonească, se hotărî să i dea ce o cere, numai să plece, să l lase în pace și se duse de-i spuse:

— Te-ai hotărît să pleci?

— Nu.

— Ce vrei să-ți dai ca să pleci.

— Nimic.

— I-ți dau tot ce mi-oi cere.

— Așa? Atunci dacă vrei să te scapi de mine să împărțim tot ce ai tu în jumătate, o parte să iați eu, și o parte tu. Dacă vrei așa, plec; dacă nu, nu, nici că mă urnesc din casa ta.

— Iacă împărțim tot numai să plec.

— Hai să începem împărțela, dise femeea.

— Incepură amîndoi să împarță tot ce găsea prin casă: linguri, străchini, șervete tot, tot; căci bietul țeran ar fi fost în stare să dea tot ce avea și cămașa după el numai să scape de femeea asta care îi cădu ca o pacoste pe cap.

Impărțiră tot până și vite; mai rămase un cal.

— P'asta cum îl împărțim? dise țeranul.

— Tae-l în două.

— Nu se póte, cum să tai calul în două.

— Alt-fel nu plec.

— Ia-l tu, și du-te, numai să nu te mai ved în ochi, dise țeranul necăjit.

— Nu vrea; nu plec până nu l'om tăia drept în jumătate.

Nemai avînd ce să facă, bietul țeran se pregătește să omóre calul, numai să se scape odată de cața astă. Când vru să omóre calul, femeea îl opri și îi dise:

— Stai nu omorî calul și ascultă ce-ți spuî eu:

Veđi ce va să ȳică femeea rea. Eu sunt aia. Când îmi băteam bărbatul, ȳicea că, „mi-ai arăta tu mie să-mi bat bărbatul, dacă ași fi pe mîna ta“. Iaca ȳi-am fost în mîna și n'ai fost în stare să te scapi de mine.

Altă dată să nu te mai puî cu femeea rea, că n'ai să scapi nici odată de ea. Na-ȳi lucrurile ce împărțirăm, îndărăt și să rămăi sănătos.

Femeea plécă p'aci încolo; iar țeranul rămase fericit că a putut să se scape de diavolul ăsta, alegându-se numai cu necazul. Jură că de aci înainte în tótă viața lui n'o să se mai pue cu o femeie rea.

(Auđită în popor).

Din Argeș

Articole necesare pentru casă

	L.	B.
<i>Alifia magica</i> pentru obiecte metalice cutia	—	25
<i>Balsam</i> pentru bătătură „ <i>Clavelin</i> “, sticla	1	—
<i>Craione</i> pentru migrenă à lei 1 — și à	1	40
<i>Cristal-Palace-Kitt</i> pentru lipirea porțelanului	—	75
<i>Craione</i> pentru degerături	1	—
<i>Căneală de păr</i> „ <i>Nusseextrakt</i> “ blond, brun și negru à	4	—
<i>Cerneală</i> pentru marcat rufe	—	80
<i>Cerneală roșie de Carmina. I-a</i> pentru scris	—	80
<i>Eau de Quinquina</i> pentru păr, sticla	2	—
<i>Emplastru de om sărac</i> pentru reumatism	1	—
<i>Esență</i> contra moliiilor	1	50
<i>Emplastru</i> „ <i>Touristenpflaster</i> “ pentru bătătură	2	50
<i>Glycerina</i> parfumată à lei 1 și à	—	50
<i>Hârtie</i> escelentă pentru stărpirea muștelor, 25 foi	1	25
<i>Hârtie</i> pentru molii, à 30 bani și à <i>Universit. Library Cluj</i>	—	40
<i>Licórea</i> pentru lustruirea cămășilor	1	—
<i>Oleu</i> pentru ungerea mașinilor de cusut	—	50
<i>Pastile pectorale</i> pentru tuse, cutia	1	—
<i>Praf insecticid</i> pentru purici, etc., flaconul	—	50
<i>Praf</i> pentru cai, cutia	1	25
<i>Săpun</i> de gudron	1	—
„ <i>Syntheticon</i> “ oleiū lipiud pentru lipi t	—	75
<i>Tinctură</i> pentru stărpirea păduchilor de lemn	1	—
<i>Tord Boyaux</i> , otravă pentru șoareci	1	50

Toate aceste articole se găsesc la

FARMACIA LA OCHIUL LUI DUMNEZEU

BUCURESCI

(fost 126) 154, Calca Victoriei 154, (fost 126)

Farmacia este asortată cu toate specialitățile străine și indigene, cu articole de cauciuc, obiecte de pansament și cu un mare depou de parfumerie.

La comențile din provincie, care vor fi exact executate, rog a se adăoga și 60 bani pentru embalagiū și timbru.

V. Thüringer, (farmacist).

ANUNCIURI

W. Staadecker

București, Str. Smârdan 8
Brăila, Bulevardului Cuza 114

Oferă pentru sezonul primăverii Depozitul său de
următoare mașine

LOCOMOTIVE ȘI TREERĂTOARE
RUSTON PROCTOR & Co.

MAȘINE de SECERAT

ȘI

LEGAT SNOPI

SECERĂTOARE „DAISY“

DIN FABRICA

M A C C O R M I C K

Pluguri Universale **RUD. SACK**

Premiate la toate Expositiunile din streinătate și
din țară

MORI pe postament de fer și lemn

din fabrica **RUSTON și CLAYTON**

Pietre de móră franțuzesci

de la Société Générale Meuliere din

LA FERTÉ-SOUS-JOUARRE

Totdeauna 40—50 perechi în deposit